

TARTIŞMALAR

Fahir Alaçam: Emekli Büyükelçi, 1980-85 yılları arasında Atina'da görev yapmış bulunuyorum. Efendim ben, çok kısa olmaya gayret edeceğim. Evvela bir mütelâamı belirtmek istiyorum. Bu program gayet güzel hazırlanmış bir program. Batı Trakya konusu gayet önemli bir konu. Burada, bizzat Batı Trakya'dan Dr. Sadık Ahmet gayet ilginç bir konuşma yaptı. İlim adamlarının, sabah dinledik, öğleden sonrada dinleyeceğiz değerlendirmelerini. Yalnız bana bir yönü eksik geldi, uygulamacı bu konuşmacılar arasında yok. Yani Batı Trakya'yı dinledik. Türk hükümetleri adına zamanında bu konularda çalışmış hiçkimse bu konuşmacılar arasında yok. Bunu bir nevi eksiklik olarak gördüm, belki ilerideki buna benzer toplantılarda dikkate alınır diye sözünü etmek istedim. Konuşmacılar gayet ilginçti ve gayet gözdeyurucu idi. Özellikle Dr. Sadık Ahmet'in Batı Trakya'dan yaptığı değerlendirmeler de gayet yerinde ve doğru idi. Bunları sadece orada görev yapmış bir kişi olarak destekleyebilirim. Yalnız hep, işin bir yönüne temas edilmedi onu belirtmek istiyorum. Azınlık konuları iki esasa dayanır benim kaanatımda, bir dengeye dayanır daha doğrusu. Bu denge de başlıca iki yönlüdür. Biri nüfus dengesi diğeri malvarlığı dengesi. Zaten Lozan'a baktığımız zaman bu iki dengeyide görüyoruz. Lozan müzakerelerine burada değinecek değilim ama İstanbul'da azınlık sorunu, Rum azınlığın sorunu söz konusu olunca, biz evvela Batı Trakya'yı Misak-ı Milli sınırları içinde olduğu için, Türkiye hudutları içine alınması için gayret sarfediyoruz. Ama olunca, İstanbul'un Rumları ortaya çıkıyor mübadeleden istisna edilecek, karşılığında da Batı Trakya çıkıyor. Şimdi efendim bugünkü durum nedir? Onu değerlendirelim ve değerlendirmelerimizi de o zaman daha sağlıklı olarak yapalım: İstanbul'da Rum kalmadı. Nüfus dengesi tamamen bozuldu. Malvarlığı, malvarlığı da kaldığını sanmıyorum. el altında bütün Rum şeyleri büyük ölçüde eridi, satıldı, birşey oldu, ne oldu bilmiyorum, ama gidenler aldılar mallarını da götürdüler, bir şekilde, para olarak. O zaman malvarlığı dengesi de kalmadı. Bu ne yaptı, Yunan hükümetlerinin bilinen amaçları, gayet iyi anla-

tilan amaçlarını yakinen bildiğimiz Yunan hükümetleri bundan daha büyük ölçüde istifade etmeye kalktı. Bütün durum budur ve Yunan hükümetlerinin çekinecek bir tarafı kalmamıştır, neden korkacak?

Karşılığında yapılacak bir şey yokki, bir Patrikhane var, Patrikhane konusu el atıldığı takdirde, yalnız karşımızda Yunan'lıyı bulmuyorsunuz, bütün Ortodoks alemi buluyorsunuz. Bu daha da tehlikeli Türkiye açısından öyle bir şeye el atmak. Ama azınlık konusu fiilen sona ermiştir yani İstanbul'da Rum azınlığı fiilen sona ermiştir. Öyleyse, Yunan hükümetleri'nin eli serbest kalmıştır. Bunun karşısında ne yapmamız lâzım, bu konuda da biraz düşünmemiz gerekir, öğleden sonraki konuşmacılar arasında buna temas edilirse ve bir değerlendirme yapılırsa, konuşma açılırsa çok memnun olacağım. Teşekkür ederim efendim.

Adını söylemeyen bir katılımcı: Şimdi, ben isterseniz kendimi tanıtayım sizlere, ben 9 Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra Yunanistan'a gittim. Çalışma izni almak için uğraştım, maalesef Yunanistan'daki durumlar nedeniyle alamadım. Çalışma izni alamadığım için oradan Almanya'ya gittim. Almanya'da ne yapabilirim diye düşündüm. Yabancı dil bilmediğimiz için, Türkçe ve Yunanca dışında dilde pek bilemediğimiz için, bakkal İngilizcesi ilede birşey olamayacağını gördüm ve Almanya'da biraz kaldıktan sonra, dedim benim anavatanım var, Lozan andlaşması çerçevesinde, ailem olarak gördüğüm, burada da okuduğum için Türkiye'ye gelip çalışma izni için müracaat ettim ancak Türkiye'de de çalışma izni alamadım.

Böylece, 9 Eylül Üniversitesi'nde master yapmaya başladım, Şimdi sayın Alaçam'ın söyledikleri bir bakıma ama zaten Lozan andlaşmasında bir denge yoktu. Çünkü İstanbul Rum'ları ile biz Batı Trakya Türk'lerini karşılaştırsak, Batı Trakya Türkleri zaten çiftçi, taşrada yaşıyorlar. Edirne vilâyetine bağlı kaza olarak İskeçe, Gümölcine ve Dedeağaç geçiyor ekonomik olarak ve kültürel açıdan da her yönüyle ekonomik, sosyolojik açıdan da Batı Trakya Türk'leri çok zayıf, ekonomik anlamda. Oysa İstanbul'daki Rum'lar ekonomik anlamda, kültürel anlamda ve siyasi anlamda da çok güçlüler. Birdefa malvarlığı açısından Batı Trakya'daki, İskeçe'deki malvarlığına baktığımız zaman, İstanbul'daki Rum malları ile karşılaştırdığımız zaman çok hafif düşüyor. Şimdi İstanbul'daki Balıklı Rum Hastanesi bütün Batı Trakya'yı ekonomik olarak satınalabilecek bir güce sahip, denge sözkonusu değil. Şimdi, nüfus açısından, şimdi o Lozan andlaşmasında 120.000 civarında, Yunanistan'da da Batı Trakya'da da kabul edersek, denge olduğunu. Bugün İstanbul Rumları 3000, belki yaşlılar, ihtiyarlar hepsi burada ama, bir çoğu Türk vatandaşlığını koruyarak, halâ Türk vatandaşı olarak Avrupa ülkelerinde, Amerika'da yaşıyorlar ve istedikleri zaman Türkiye'ye de geliyorlar ve Patrikhane çok önemli. Şimdi bütün Ortodoks'ları karşımıza alacağız diye, karşılıklılık, hep çekincede mi kalacağız?, Ya işte şöyle yaparsak şöyle olur, böyle yaparsak böyle olur diye, bu da yanlış olur, ama

gene ne yapabiliriz? Yani Yunanlıların buradaki tutumu İstanbul'da Patrikhane'nin kalmasını istediği için gelecekte de birşeyler düşündükleri için, karşılıklı olarak Batı Trakya Türkleri kalmıştır. Yani, bu zaten Lozan anlaşmasında Türkiye açısından kazanılmış bir şey olarak da görmek mümkün değil. Zaten biz, tuzağa düşmüşüz yani Lozan anlaşması ile diye düşünmek gerekiyor. Yani şimdi bu şartlar altında da ne yapabiliriz. Bugün sorun çok detaylı ve geniş ama Türkiye'ye baktığımız zaman üniversitelerde, benim okuduğum Fakülte'de de, diğer Fakültelerde de bu konuda hiç çalışma, araştırmalar yok. Batı Trakya Türkü geliyor, Türkiye'de okuyor Yunanistan'a gidiyor, çoban oluyor. Benim 3 tane arkadaşım var. 3 yıl Almanya'da çalıştılar, para biriktirdiler, İskeçe'de bir tanesi 6 tane inek aldı. Çobanlık yapıyor, Fakülte mezunu, İstanbul İktisat Fakültesi'nden mezun. Birtanesi İzmir'den mezun odunculuk yapıyor İskeçe'de hatta herhalde belediyede de, seçimlere katılıp aza olmuştu. Bir tanesi de sobacılık yapıyor, bunlar fakülte mezunu. Türkiye'de iş yok, bilmem nerde iş yok, şimdi biz bakıyoruz İstanbul, çok uzattım özür diliyorum, bunlar çok önemli olduğu için, bilinmediği için söylüyorum, sayın Alaçam herhalde biliyor. Atina'da büyükelçinin sekreteri İstanbul veya Yunan Rum'u, neden? Çünkü Yunanca ve Türkçeyi bildiği için ve birçok memur herhalde öyle, Türk Hava Yollarında, Atina'da hepsi İstanbul Rumu ve Yunanlı. O zaman Batı Trakya Türkleri Yunanistan tarafından, tamam baskı altında ama biz kendi insanımıza kendimiz baskı yapmıyoruz? diye bir soru ortaya çıkıyor. Ben şu anda Yani, bunca yılımı harcadım bir yerlere gelebilmek için ama dönüp baktığımda yine sıfır, yani o zaman bizim ne yapmamız lazım, Batı Trakyalı olarak diye düşünmek gerekiyor. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Aslan Gündüz: Efendim, azınlıklar konusu benim kanaatime göre genellikle çok yakından ilgili bir sorun. Ülkesel sorunlarla ilişkisi olan bir sorun. Bir ülkede dil, ırk, din veya başka alanlarda çoğunluktan ayrılan bir grup, kendisine yani başındaki bir ülkenin nüfusu ile çok yakın bir ilişki içerisinde bulabilir, kendisini mensup hissedebilir bir yerde, anavatan sözü ile bu ifade ediliyor. Böyle olunca bir sadakat bölünmesi, bu arada bu kişilerin vatandaşı olduğu devlette bir güvenlik endişesi ortaya çıkabilir. Ben sadık Ahme'i dinlerken, keşke kendisi de bizi dinleyebilseydi, irkildim. Bizleri dedi Yunanistan tehlike olarak görüyor. Eğer gerçekten bu doğruysa son derece ciddi bir şey. Bunu düzeltmek gerekir. Şimdi, genellikle insan hakları arasındaki ilişki son derece açık, kendisini kendi halkıyla barışık hissetmeyen bir devletin, insan haklarını bütünüyle uygulaması imkanı yoktur. Bu komplo teorisini dinlerken sayın konuşmacı Prof. Döyang'dan, irkildim, komplo teorisi bir bakıma Yunanistan'ın taraf olduğu sözleşmeler, anlaşmalar, bağlantılar, hepsinin inkârı anlamına geliyor. Bunun içine Lozan da dahildir. Çünkü burada komplo teorisi ile izah edilmek istenen şey, oradaki insanların hemcinsleri ile veya dindaşları ile biraraya gelmeleri, kimliklerini açıklamaları gibi gayet masum hareketler. Eğer bunlar komplo ise AGİK belgelerinin tamamı komplodur. Lozan Barış Anlaşması'nın tamamı komplodur. Çünkü bunların hepsinde bunlar birer hak olarak ve-

rilmiş durumda. Gene bu konu, insan haklarının azınlıklar da dahil milli yetkiye giren bir konu olmadığını belirten bütün belgelerinde inkarı oluyor. Diğerleri yanında AGİK'in Moskova belgesine baktığımızda şöyle dediğini görüyoruz. "Katılan devletler insan haklarına, temel özgürlüklere, hukukun üstünlüğüne ilişkin olan sorunların milletlerarası yönü olduğunu ve çünkü bu haklar ve özgürlüklere saygı göstermenin milletlerarası düzenin temellerinden birisi olduğunu kabul ederler. Katılan devletler AGİK insani boyutu altında verilen sözlerin bütün katılan devletleri doğrudan ve meşru şekilde ilgilendiren sorunlar olduklarını ve sadece ilgili devletin içişlerine dahil olmadığını kategorik olarak rücuyla gayri kabil bir şekilde kabul ederler". Eğer sözü edilen ve komplo teorisi içerisinde gösterilenler, insan haklarının uygulanmasından başka bir şey değil ve bunlar da başka devletlerin tartışabileceği, sorgulayabileceği şeylerdir. O açıdan Yunanistan'da sözü edilen komplo teorisi, umarım ki bir çoğunluk tarafından paylaşılmıyor, eğer ki büyük bir çoğunluk tarafından paylaşıyorsa çok büyük problemlerimiz var demektir. Öte yandan azınlık hakları belli bir gruba belli bir entiteye, bir milletlerarası kişiliği olan bir gruba verilen haklar değildir. Sadece azınlık grubuna mensup olan kişilere verilen bireysel haklardır. Bütün milletlerarası belgelerde de bu belirtilmektedir. Ve bunların ülke talebine veya ileride Yunanistan'ın sözünü ettiği komplo teorilerine yol açma gibi bir hukuki imkanı da yoktur. İnsan hakları ile ilgili, azınlıklarla ilgili bütün belgelerde azınlık haklarının kullanılmasını hiçbir surette ülke bütünlüğünü zarara sokacak şekilde açıklamayacağı beyan edilmektedir ve bunların hepsini Yunanistan bilmektedir. Buna rağmen, masum hakları ileri sürmesini bir komplo gibi görüyorsa son derece büyük bir sorun ile karşı karşıyayız. O halde mesele hukuk planında harekete geçecek birtakım mekanizmaları harekete geçirmektir. Ben, mütekabiliyet meselesinin artık bittiğini söyleyenlere artık katılmıyorum eğer öyleyse bugün Macaristan'ın, Romanya'da olan 2.5 milyon nüfusunun o zaman işi bitmiş demektir. Çünkü onların Macaristan'da Romen asıllı kimse yoktur. Öyleyse karşılıklı olarak azınlıkları olmayan devletler artık bu mütekabiliyetleri uygulamayacaklarına göre azınlıkların işi bitmiş demektir. Ayrıca anlaşmalar hukukunda, mütekabiliyet esasının insancıl konuları düzenleyen, insan haklarını düzenleyen anlaşmalar için kullanılmayacağı, yani birinin anlaşmayı ihlal etmesi halinde diğerinin de bak sen ihlâl ediyorsun, ben de ihlâl ediyorum" diyemeyeceği, gayet açık bir biçimde, biz bunu 2. sınıftaki öğrencilerimize öğretiyoruz. Yunanistan'ında bildiğine eminim. Bu arada AGİK çerçevesinde Milli Azınlıklar Yüksek Komiserliği, Yunanistan'ın talebi üzerine Arnavutluk'a gelmiş ve ondan önce de Estonya ve Romanya gibi diğer ülkeleri gezmiş ve Sadık Ahmet'in sözünü ettiği birçok şikayetler için raporlar vermiş durumdadır. Acaba, diğerleri yanında bu mekanizmaların işletilmesi hiç düşünülmemekte. Teşekkür ederim.

Faik Melek (Emekli Büyükelçi): 1960-61 yıllarında, bundan 30 yıl evvel Gümülcine'de Başkonsolosluk yaptım. Gümülcine sorunlarını o zaman yakından takip etmiş bulunuyorum.

Bugün, burada gayet kıymetli akademik seviyede, hukuki seviyede, gayet kıymetli bilgiler edindik ve zaten bu bilgiler bizim tercihimizin her zaman mesnedi olan bilgilerdir. Bu bakımdan bu bilgilere saygı duyuyorum ve söylenenlerin hepsine de teşekkür ediyorum. Akademik kariyer mensuplarına, ancak uygulama sahasında, demin arkadaşımın da söylediği gibi Sadık Ahmet Bey'in söyledikleri hepimizi, çok üzücü derecede ve mühim şeylerdir. Bu baskı senelerden beri devam etmektedir. Sayın Sadık Ahmet Bey burada ona şunu soracaktım: Kendisi bunu yeni dönemin eseri gibi gösteriyor, intibanda oldum, halbuki bizim zamanımızda da aynı sorunlar aynı şekilde devam etmiştir. eğitimden tek bir misal vereyim size 110.000 Türk vardı. 1960'da bir tek üniversite mezunu, onun dışında hiçbir tane üniversite mezunu Batı Trakya'da mevcut değildi. Sorunlar çok üzücü ve pek çoktur. Şimdi bu sorunların çaresini düşünmek bakımından demin sayın Alaçam'ın da söylediği gibi Türk hükümeti hep bu sorunları dinleye dinleye devam mı edecektir, ve bu Batı Trakya Türkleri bu şekilde mi yaşamaya devam edecektir? Yoksa bunun bir tedbiri olabilir mi, olamaz mı? Bunu sormak istedim, bu tedbir de şu olabilir efendim. Yugoslavya'dan 500.000 göçmeni, bir tarihte Türkiye'ye aldık. Bulgaristan'dan göçmenler aldık. Şimdi bu Batı Trakya'da bulunan Türkler, zamanında I. cihan savaşından sonra Yunanlılarla yaptığımız savaş sonunda bir nev'i İstanbul Rumlarına karşı orada tutulmakla asıl mülhaza güvenlik mülhazası, size yardımcı olacak bir ön kuvvet olarak tutulmak, askeri bakımdan önemli bir güç addediyordu. Bugün bunlar artık sözkonusu değil bu bakımdan, o onun için, bu Batı Trakya Türklerini demin de söylendiği gibi mütekabiliyet bakımından da tamamen denge bozulmuş durumdadır, hakikaten arkadaşımın hakkı vardır. İstanbul Rumu gitmeden evvel de, Türkiye'nin en müreffeh zümresi sayılırdı. Batı Trakya Türkleri de, Yunanistan'da maalesef fakir durumda kalmışlardır. Şimdi arzetmek istediğim şu acaba bu Batı Trakya Türklerini bir program dahilinde, Türk hükümeti, Türkiye'ye çekmek isterse bu Batı Trakyalı Türkler buraya toplu göç halinde gelmek isterler mi? Ve bu şekilde bu konumdan kurtulmak isterler miydi? Bunu sormak isterdim ve bunu sayın Sadık Ahmet'e sormak isterdim. Maalesef burada değil.

Prof. Dr. Sevin Toluner: Bir noktayı aydınlatmak istiyorum. Konuşmamda yeteri kadar açıklayamamışım. Gerek insan hakları olsun, gerek I. Dünya Savaşı ertesinde azınlık hakları olsun bunların ülkedeki azınlıklara tanınması için mütekabiliyet diye bir koşul yoktur. Yani, şu var Yunanistan Sevr Anlaşması ile bu yükümleri yüklenmiştir. Sevr anlaşmasına Türkiye taraf olmadığı için ilgili taraf sıfatını haiz olmazdı, Sırf o anlaşmayla yetinseydik, Lozan anlaşmasına konan 45. madde Yunanistan'da azınlıklara yapılan muamele konusunda Türkiye'nin ilgili taraf sıfatını kazandıran bir maddedir. Dolayısıyla İstanbul'da ve Türkiye'de Rum azınlık kalmadı şu halde, Batı Trakya'da da bu haklar ileri sürülemez sonucunu çıkartmak isterdim. Yanlış anlaşıldı ise özür dilerim. Güvenlik konusuyla yakından ilişkili olduğu noktasında Aslan Bey'e katılıyorum, esasen

azınlıklar devlet içinde Güvenlik sorunu yaratmasın, bunlar çareyi anavatanda bulmasınlar diye Self-determination hakkı karşılığında onlara bu ölçü tanınmıştır. Yani güvenliği sağlamak için milletlerarası barış ve güvenliği sağlamak için bu yola gidilmiştir. I. Dünya Savaşı ertesinde bu açıdan II. Dünya Savaşı sonrasındaki anlayışla I. Dünya Savaşı sonrasındaki anlayış arasında fark yoktur. Bugün de bu haklar milletlerarası barış ve güvenliğin sağlanması için öngörülmektedir, özür dilerim efendim. Teşekkür ederim.

Asım Delihüseyin: Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği genel merkezi yönetim kurulu üyesi. Ben bütün panellerde bundan böyle Batı Trakya Türklerinin sorunları ele alınırken, sorunları ve çözüm yolları şeklinde ele alınmasında fayda görüyorum. Yani bunları tartışmanın bizi bir yere götürmeyeceğine, çözüm yollarının neler olduğunun da tartışılmasını uygun görüyorum. Sayın Cemal Beyin Mitrotakis'in bazı meselelerde, Batı Trakyalılar açısından vaadde bulduklarını yerine getirip getirmediği hususunda tamamlamamızı istediler. Gayrimenkul alımı konusunda gerçekten çok kısa bir süre için izin verildi. Zaten Yunanistan her zaman şöyle sürdürüyor: Uluslararası kamuoyu tarafından bir tepki veya baskı görüldüğü zaman hemen düzeltme yoluna gidiyor. Kamuoyunda "ben düzelttim" imajını vererek, gene geri dönüş yapıyor. Yine Mitrotakis, bir Selanik konuşmasında, Yunan vatandaşlık Kanununun 19. maddesinin kendileri için yüzkızartıcı bir madde olduğunu, söylemiş olmasına rağmen, bunu tüm kamuoyunda söylemiş olmasına rağmen, bugüne kadar böyle bir düzeltmeye gitmemiştir. Yani Yunanistan'ın politikası budur. Uluslararası kamuoyunda kendini böyle savunacaktır. Belirli bir süre düzeltip, sonra tekrar eski uygulamalarına gidecektir. Onun için ben diyorum ki bu çözüm yollarını biz, uluslararası hukuk açısından değerlendirmemizde fayda var diyorum.

Prof. Dr. Rona Aybay: Sayın Sevin Toluner, galiba bir değerli sınıf arkadaşım, bir noktada kelime anlaşmazlığı oldu aramızda. Ben, sözkonusu Konvansiyonun Bakanlar Komitesi'nce kabul edildiğini söyledim, o anlamda.

Prof. Dr. Sevin Toluner: İmzaya açıldı, kesinleşmedi. İmzaya açıldı. Bunu duyduğuma sevindim çünkü.

Prof. Dr. Rona Aybay: Bir yanlış anlaşılma olduğunu anladım, onun için açıklıyorum Bakanlar Komitesince.

Doç. Dr. Hasan Ünal: Batı Trakya'daki Türkleri, Türkiye'ye getirelim ve bu meseleyi şu veya bu şekilde çözülsün konusuna, Batı Trakyalı Türkler cephesinden bir cevap verildi. Olmaz böyle şey denildi. Bu olmaz, bunun Türkiye açısından da olmazları

var. İki tane temel olmaz var. Birincisi, eğer böyle bir kapı açılırsa, bu Balkanlar'dan Türkiye'ye 2 ile 3 milyon civarında bir insanın önümüzdeki 3, 5, 10 yıl içinde, işte gelmesine sebep olur. İkinci bir şey de, eğer böyle bir şeye müsaade edilirse, bunun bir başka sakıncası da şu olur; yani bu tip azınlıkları, kendi bünyesinde barındıran ülkelere de çok kötü bir örnek verilmiş olur. Yani siz bunları korkutun, yıldırın, bıktırın, sonuçta da çekip gitsinler. Ve Balkanlar bu açıdan böyle küçük küçük veya bölgesel savaşa da neden olabilir. Eğer böyle bir yolun önü açılırsa.

Prof. Dr. Sevin Toluner: Hocam, iki cümleyle, yanlış anlaşılmaktan korkarım. Bu mütekabiliyet ile ilgili yeteri kadar açıklayamamışım, meramımı anlatamamışım galiba. Bu 45. maddede sözkonusu olan mütekabiliyet haklarının tanınmasında yani bu rejimin karşılıklı olarak ülkelerde uygulanması konusunda. Yoksa bir kere tanındıktan sonra uygulanması artık mütekabiliyete tabi değil.

Prof. Dr. Edip Çelik: Azınlıklar sorununu ya da azınlık kavramını, bence çok yerinde olarak sosyolojik açıdan ve hukuk açısından olmak üzere ikiye ayırdı, arkadaşlarımız.

Sosyolojik azınlık kavramının, güncelliğini koruduğuna % 100 inanıyorum. Ama hukuksal açıdan, azınlık kavramının, güncelliğini eskisi kadar güçlü bir şekilde koruduğunu sanmıyorum. Neden sanmıyorum diyeceksiniz. Bir kere, II. Dünya Savaşı'ndan sonra yapılan barış andlaşmalarının hiçbirinde azınlıkların korunmasına ilişkin tek bir hüküm yoktur. Bunun nedeni, azınlıklar meselesinin hukuksal açıdan, insan hakları meselesi içinde mütalaa edilmiş olmasıdır. Bugün azınlık hakları, bireysel azınlık hakları olarak görülüyor ve bireysel azınlık hakları mutlak suretle, insan hakları çerçevesi içerisinde mütalaa edilmekte bulunmaktadır. Bunu evvela söylemek istedim. İkincisi, karşılıklılık ilkesinde % 100 mutabıkım Sevin Toluner ile. Ben de onu işaret etmişim. Türkiye'deki sosyolojik açıdan Yunan azınlığının burjuva sınıfını teşkil ettiğini söylediniz ve sayın Rona, buna itiraz etti, örnekler verdi. Sait Faik'in balıkçı hikayelerinden. Ben bu örneğe bir tanesini ilave edeyim. Halit Ziya Uşaklıgil'in Mavi ve Siyah'ında, Tarabya'dan temin edilmiş Rum hizmetçilerden söz edilir. Demek ki, İstanbul'daki Rumlar öyle burjuva, murjuva değillerdir. Burjuvalaştılar, ne zaman? II. Dünya Savaşı'ndan sonra burjuvalaştılar. Çünkü 1950'den sonra burjuvalaşan da yalnız Rumlar değildi. Burjuvalaşma bir süreç içine girmişti. O zaman onun için burjuvalaşma oldu. Bunu da söyledikten sonra, bütün konuşmacılara, bütün dinleyenlere ve başta bu semineri düzenleyenlere en içten teşekkürlerimi sunarak bu oturumu kapamak istiyorum. Teşekkürler ederim.

Baskın Oran: Sayın başkan, süreyi istismar etmeyeceğim. Herhalde, burjuva sözcüğü, büyük burjuva biçiminde anlaşıldı. Benim bunu söylemekten kastım, emeği ya-

hut da parasını sermaye olarak kullanan dolayısıyla emeğini veya parasını alaraktan Yunanistan'a göç etmesi, tarlasını alaraktan göç etmesi daha zor olan bir sınıf olarak bahsettim. Bu yüzden büyük burjuvadan bahsetmedim. Tabii büyük burjuvazi de var. Bir de tabii, bu tabiri kullanmasaydım da köylü-kentli deseydim, o zaman daha kolay olacaktı işim. Kentlinin uyanıklığı, göç edebilme kolaylığı, tabii ki köylüden daha fazladır. Olanakları görebilme meselesi. Ben bunu söylemek istedim. Teşekkür ederim efendim.